

ԴԱՂՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԵՐԲԵՆՏ ՔԱՂԱՔ

Դերբենտում հայերը ընակվել են անհիշելի ժամանակներից: Սասանյանների աիրապետության շրջանում շորա պահակի պահպանությունը վստահված էր Հայաստանի Սյունյաց նախարարության ղորաղնդերին, որոնք քաջարար մտրտնչում էին հյուսիսային ռաղմատենչ ցեղերի դեմ: Վիմագրագետ-պատմարտն Ս. Գ. Բարխուդարյանը ջանացել է ապացուցել, որ միջին դարերում գոյություն է ունեցել «Դերբենտի Հայ-աղվանական Թագավորությունը», որտեղ աղգային պատկանելությանը գերակշռել են Կուրի ձախափնյա աարածքներում ապրող հայերն ու աղվանցիները:

Հնագույն հայկական հուշարձաններ Դերբենտում և նրա-չքակայքում չեն պահպանվել: Դա մասամբ ըացատրվում է այն հանդամանքով, որ իրրե ռաղմա-ստրատեգիական անցուղի, Դերբենտում (Ջողում) կառուցվում էին առավելապես պաշտպանական նշանակության շինություններ: Այսպեղ ապրող հայ աղգարնակչությունն սկսած 17-րդ դարից աատիճանարար նվաղում է: 1830 թվականին, Մ. Բժշկյանի շրջագայության ժամանակ, Դերբենտն ուներ 50 հայ ընաանիք¹, ունեցել են եկեղեցի (Ս. Սմենափրկիչ) և Գրիգոր Լուսավորչի անունը կրող վանական միարանություն: Վանական կառույցներից հատկապես աչքի է ընկել Ս. Գրիգոր եկեղեցին՝ կառուցված մեծամեծ քարերով, որը հեաագայում պարսիկները վերածել են մղկիթի²:

Դերբենտահայերի քանակը գարձյալ ավելանում է 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկղրներին, երր մշտական ընակության համար այստեղ են տեգափոխվում ըաղմաթիվ ընտանիքներ Արցախից, Շամախիից և Ղղլարից: Քաղաքի 16 հաղար ընակիչներից մոտավորապես 1000-ը հայեր էին³, որոնք կառուցում են Ս. Աստվածածին եկեղեցին, հիմնադրում են Մարիամյան աղգային գպրոցը, ստեգծում ընթերցարան:

Այժմ Դերբենտում ապրում են սակավաթիվ հայեր:

ԴԵՐԲԵՆՏԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ

Գտնվում է ամրոցի ստորե՝ ըլրի հարթության վրա. հնագույն հուշակոթողներ չունի, եղածը վերարերում է 18-20-րդ դարերին, պահպանվում է հայ աղգարնակչության հոգատարությանը, ցանկապատված է: Ստկայն գառն իրողությունը ցույց է տալիս, որ ամենարարվոք վիճակում գտնվող հուշակոթողները շինարտրական աշխատանքների պատճառով կարող են անփութորեն ոչնչացվել նույնիսկ մեկ օրում, ահա այգ իսկ նկատառումով որոշեցինք անխտիր ընգօրինակել ըոյոր հայերեն և մասամբ ռուսերեն տապանագրերը, որոնք իրրե սկղրնաղրյուրներ հավաստի տեղեկություններ են պարունակում հայ գաղթավայրերն ուսումնասիրող պատմարանների, աղգագրագետների, ըանագետների և այլ մասնագետների համար:

¹ Մ. Բժշկյան, էջ 406:

² Նույն տեղում, էջ 407-408:

³ ՀՍՀ. Բ. 3, Երևան, 1977, էջ 362-363:

712. Տապանաքար, ուղղանկյունաձև, պապանդանով: Վրան՝ 5 առդ հայերեն և ռուսերեն.

Ընդ ԱՅՍՐ ՎԻՄԻ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ ԿՆՈՋՆ
ՊՐՈՒՄԻՅԻ ՍՏԵՓԱՆԵՒ ՄԱՆՈՒՉԱՐԵԱՆՅ ԳԱՅԱՆԵՒ
ԴԱԻԹԵԱՆ ԳԱԶԱԼԵԱՆՅ ՎԱԽԱԼԵԱՆՎ. Ի 30-ԻՆ
ԻՈՒԼԻՍԻ 1869 ԱՄԻ

ԸՆԴ ԱՅՍՐ ՎԻՄԻ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ
ԿՆՈՋՆ / ՊՐՈՒՄԻՅԻ ՍՏԵՓԱՆԵՒ
ՄԱՆՈՒՉԱՐԵԱՆՅ ԳԱՅԱՆԵՒ /
ԴԱԻԹԵԱՆ ԳԱԶԱԼԵԱՆՅ.
ՎԱԽԱԼԵԱՆԱԼ Ի 30-ԻՆ / ՀՈՒԼԻՍԻ 1869
ԱՄԻ:

Ապա՝

ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ ЖЕНЫ ПОРУЧИКА МАНУЧАРОВА КАІЯНЫ
ДАВИДОВНЫ, УРОЖДЕННОИ ГАЗАЛОВОИ, СКОНЧАВШЕИСЯ 30 ІЮЛЯ 1869 ГОДА.

713. Տապանաքար, նույնաաիպ, վրան՝ 4 առդ.

ԱՍԴ ԿԱՅ ԱՄՓՈՓԵԱԼ ՄԱՐՄԻՆ ՊՕՏՐԱՌՈՒԴ
ՉԻԳ ՆԻԿՈԼԱՅՕՍ ԴԱԻԹԵԱՆ ԿՕԶԱԼՕՎՆ
ՈՐ ԾՆԵԱԼԷ 1839 ՕԳՈՍՏՕՍԻ 15ՄՆ ՎԱԽՋԱՆ
ԵԱՆ 1867 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 21 ԻՆ

ԱՍԴ ԿԱՅ ԱՄՓՈՓԵԱԼ
ՄԱՐՄԻՆ
ՊՕՏՐԱՌՈՒԴ / ՉԻԳ
ՆԻԿՈԼԱՅՕՍ ԴԱԻԹԵԱՆ
ԿՕԶԱԼՕՎՆ, / ՈՐ ԾՆԵԱԼ
Է 1839 ՕԳՈՍՏՕՍԻ 15-ՄՆ.
ՎԱԽՋԱՆ / ԵԱՆ 1867
ՓԵՏՐՎԱՐԻ 21-ԻՆ

Ապա՝ ռուսերեն.

ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ / ПОДПОРУЧИКА ШИРВАНСКАГО
ПЪХОТНАГО ПОЛКА НИКОЛАЯ ДАВИДОВИЧА ГОЗАЛОВА, СКОНЧАВШАГОСЯ 27
ФЕВРАЛЯ / 1867 ГОДА.

714. Տապանաքար, նույնաաիպ: Վրան՝ 3 առդ հայերեն և ռուսերեն.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԻԿԻՐՏ / ԻՉԻ ԴԱԻԹԵԱՆ / ԳԱԶԱԼԵՆՅ:

Ապա՝

ЗДѢСЬ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ РАБА ЕОЖЪЯГО НИКИТЫ / ДАВИДОВИЧА ГОЗАЛОВА,
СКОН / ЧАВШЕГОСЯ / 1906 Г. 11 СЕНТЯБРЯ НА 62 Г. ЖИЗНИ.

715. Շրջված քարաքեկորի վրա՝ 4 առդ.

ԿԱՌՈՅՑ / ՍԵՂԱՆԱՏՈՒՆ / ՄԱՐԳԻՍ ՄԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՅ 1903 / ԱՄԻ 19 ՄԱՅԻՍԻ:

716. Տապանաքար, ուղղանկյունաձև, շրջված վիճակում: Վրան՝ 4 առդ.

Հանքիսր պոպարուչիկ ապեր
վարդանայ մարգիրոսնան գուպլանայ
աա ծնաւ 1775 աճի եւ փախճաննցաւ
Ի 1853 աճի 10 նոյեմբերի:

ՀԱՆԴԻՍ ՊՕՏՊԱՐՈՒՉԻԿ ԱՍՊԵՏ /
ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ԳՈԶԱԼԵԱՆՅ / . ՍԱ ԾՆԱԻ 1775 ԱՄԻ ԵՒ
ՎԱԽՋԱՆԵՑԱԻ / Ի 1853 ԱՄԻ 10
ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ:

Լուսանկ. 219

717. Տապանաքար, զորն աղաղաքարից, եռաստիճան պատվանդանով: Վրան՝ շղաղրով 4 առդ.

Հանգիստ պրապորշչիկ եւ ասպետ Դուրախ Չարդանեան
Գրչիկեանու սա ջնաւ 1822 թիւ սեպտեմբերի 17
Վախճանեցաւ 1864 թ. օգոստոսի 6

ՀԱՆԳԻՍՏ ՊՐԱՊՈՐՇՉԻԿ ԵՒ ԱՍՊԵՏ / ԴՈՒՂԱՐԱՅ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ / ԳՈՋԱԼԵԱՆՈՒ. ՍԱ ԾՆԱԻ 1822 թԻԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ, / ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ Ի 1864 թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻ 6:

Ապա՝ նույնը ոռւսերեն:

Լուսանկ. 220

718. Տապանաքար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՁԻ ՄԱՐՄԻՆ ԴԵՐԱԵՆԴԵՑԻ / ՄՆԱՑԱԿԱՆ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ ԴԱՐՎԱՋԵԱՆՑԻ. ՎԱԽՃ. 1865 թԻԻՆ 60 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍԱԿԻ:

719. Տապանաքար, վրան՝ շղաղրով 3 առդ.

ԱՅԱ Է ՏԱՊԱՆ ԼՈՒՍԱՀՈԳԻ ՄՈՎԱԿԻ / ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՉԵՐՆԻՇԵԱՆՑ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ / Ի 6 ՅՈՒՆՎԱՐԻ 1865 ԱՄԻ 25 ԱՄԱՑ ՀԱՍԱԿԻ: 720.

Տապանաքար, վրան՝ 4 առդ.

ԱՅԱ Է ՏԱՊԱՆ ՆՈՒԽԵՑԻ / ՄԱՐԳԱՐԷ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑԻ / ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1887 ԱՄԻ / 1 ՅՈՒՆԻՍԻ 42 ԱՄՕՔ ՀԱՍԱԿԻ:

Լուսանկ. 221

721. Տապանաքար, վրան՝ շղաղիւր 2 առդ.

ՀԱՆԳԻՍՏ ԶԱԽԱՐ ՕՍԵՓԻՉ. / ՎԱԽՃ. 1842 ԱՄԻ:

722. Տապանաքար, վրան՝ 2 առդ.

ՆԵՐՍԷՍ ՅՈՎՍԵՓԵԱՆ / ԳԱՆԻԵԼԵԱՆՑ. ՎԱԽՃ. 1869 ԱՄԻ 21 ԳԵԿՏԵՄԲԵՐԻ:

723. Տապանաքար, շրջված վիճակում. վրան՝ 2 առդ.

ԱՅԱ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՄԱՐԹԱ ՅՈՀԱՆՋԱՆԵԱՆ / ԳՈՐԱԿԵԱՆՑ. ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1895 ԱՄԻ 14-ԻՆ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 50 ԱՄՕՔ ՀԱՍԱԿԻ. ԴԵՐԱԵՆԳ:

724. Տապանաքար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅԱ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ԱԹԱՆԷՍ / ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆ ԳՈՐԱԿԵԱՆՑԻ. / ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1888 ԱՄԻ 18-ԻՆ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 55 ԱՄՕՔ ՀԱՍԱԿԻ. ԴԵՐԱԵՆԳ:

Հարավային կողմում՝ խաչանշանի մեջ՝ Ո Կ / Վ Ա (կամ ՈՎԿԱ):

Ծանոթ. ՈԿ / ՎԱ կամ ՈՎ / ԿԱ հապավումը ղեկարանում ենք ընթացաբեր: Հանդիպում է նաև այլ վիճակներում:

725. Տապանաքար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅԱ Է ՏԱՊԱՆ ԼՈՒՍԱՀՈԳԻ ԱՆՆԱՉ ՏԷՐ-ԱՐՐԱՀԱՄԵԱՆ ԿԱԼԱՐԵԿԵԱՆՑԻ. / ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1888 ԱՄԻ, 20-ԻՆ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 100 ԱՄՕՔ ՀԱՍԱԿԻ:

726. Տապանաքար, վրան՝ 1 առդ.

ԱՅԱ Է ՏԱՊԱՆ ՏԱՐՊԱՆՏԵՑԻ ՅՈՍԵՓ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԾԱՄԻԿԵԱՆՑ, 1822:

727. Տապանաքար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅՍԷ ՏՈՂԱՆ ԹՓԼԻՋԵՑԻ ՀԵՔԻՄՀՕՍ
է փոխ՝ ԴՈՎԱԿԻ ԴՆԻ Է ԺԿԳ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԹՓԼԻՋԵՑԻ ՀԵՔԻՄ ՀՕՍ/ԵՓԻ ՈՐԴԻՒՅ
ՍՎԱՆԵՍԻ. ԹՎԻՆՅ՝ ՌԵՃԼԳ (1733):

Լուսանկ. 222

728. Տապանաբար, վրան՝ մասնակի կցագրութեամբ 2 տող.

ԱՅՍԷ ԴԱՊԱՆ ՄՕԼԱԼԽԱԼՑԻ ՀԱՆ
ԳՈՒՑԵԱԼ ՅԱՐՈՒՆԿՈՂԱԿԻՑ ԶԱՐԵՂԻ 1827

ԱՅՍ Է ԴԱՊԱՆ ՄՕԼԱԼԽԱԼՑԻ
ՀԱՆ/ԳՈՒՑԵԱԼ ՅԱՐՈՒՆԿՈՂԱԿԻՑ
ԶԱՐԹԱՐԻ. 1827:

729. Տապանաբար, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍԷ ՍԱՊԱՆԸՆ ՀԱՆԳՍՏԻ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՐԴԻ
ԳԱԼՈՒՍՏԻ/ ՄՕԼԱԼԽԱԼՑԻՈՑ ԲԱՐԱԶՕՎԻ.
1822 ՅԼՈՒՅԼԻՍԻ 12-ԻՆ:

ԱՅՍ Է ՍԱՊԱՆԸՆ ՀԱՆԳՍՏԻ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՐԴԻ
ԳԱԼՈՒՍՏԻ/ ՄՕԼԱԼԽԱԼՑԻՈՑ ԲԱՐԱԶՕՎԻ.
1822 ՅԼՈՒՅԼԻՍԻ 12-ԻՆ:

Ծանոթ. Աղգանուներ կարելի է կարդալ նաև Բարազովի կամ Բաբազովի:

730 Տապանաբար, վրան՝ 3 տող.

ԱՅՍ ՏՈՂԱՆ ԳԱԾԵԱԼ ՊԵՏԻՆ ՄԱՐՄԻՆ
ԱՐԵԼԵԱՆՑ ՏՐ ԳԵՈՐԳ ՏՐ ԴԵԹԵՆԻ ԱՐՄԱՆՈ
ՅՆ ԶԱՐԱՐԻՆ Դ 1826 ԹԻՈՅ

ԱՅՍ ՏԱՊԱՆ ԳՆԱԾԵԱԼ ՊԱՔԻՆ ՄԱՐՄԻՆ/
ԱՐԵԼԵԱՆՑ ՏՐ ԳԵՈՐԳ ՏՐ ԳԱԹԵԼԻՍԻ ԱՐՄԱՆՈՅՆ/ՅՆ
ԶԱՐՎԱՐԴԻՆ. Ի 1826 ԹԻՈՅ:

Ծանոթ. Գնածեալ Պաֆին նշանակում է Բաբու գնացեալ:

731. Տապանաբար, մեծ պառավանդանով, վրան՝ 3 տող.

ԱՎՔԻՉՏՈՂԱՆԻԲԵԿԼԱԵՆԱՅԻԶԱՆԵՂՈՐԻՉԻԱՐՈՒ
ՆՈՅՆ ԴԱՐԱՆԵԱՅ ԼԱԶՐԵԱՆՑ ԱՍՏՐԱՆԵՑԻ
ՈՅ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Դ ՏՐ-Ի 1837 ԱՄԻ

ԱՎՔԱՐԻՉ ՏԱՊԱՆԻ ԲԵԿԼԱՐԵԱՆՑ ԻՎԱՆ
ԵՂՈՐԻՉԻ ԱՐՄԱՆՈՅ/ՆՈՅՆ ԴԱՐԱՆԵԱՅ
ԼԱԶՐԵԱՆՑ ԱՍՏՐԱՆԵԱՆՑԻ/ՈՅ,
ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի ՏՐ Ի 1837 ԱՄԻ:

Լուսանկ. 223

732. Տապանաբար, նույնակերպ, նախորդի կողքին. վրան 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՈՂԱՆ ՏՐ ՊԵՏԻՆԱՐՄԱՆՈՒՄԻՆ Ի Դ. ՌԵՄԻՍԲ

ԱՅՍ Է ՏԼԱՊԼԱՅՆ ՏՐ ԴԱՎԹԻ ՄԱՅՐ
ՀՈՒՄՄԻՄԻՆ, / Ի ԹՎԻՆՅ՝ ՌԵՃԼԳ (1793):

733. Տապանաբար, վրան 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՈՂԱՆ ՏՐ ԴԱՎԹԻ ԴՈՒՍԴ
Ի ԳԱԼԱՐ ԽԱԹԱՆ,

ԱՅՍ Է ՏԼԱՊԼԱՅՆ ՏՐ ԴԱՎԹԻ
ԴՈՒՍԴ/Ր ԳԱԼԱՐ ԽԱԹԱՆ:

734. Տապանաբար, վրան՝ 3 տող.

Ի ՍՈՅՆ ԴԱՐԱՐԱՆԻ ՀԱՆԿՉԻ ՄԱՐՄԻՆ ԳԵ
ՈՐԳԵԱՅ ԱՎԳԵՐԻՑՈՒ ԱՐԵԱՆՑ. Ի ՏՐ ՀԱՆ
ԳՈՒՑԵԼՈՅ 1840 ԴԵԿ. 11:

Ի ՍՈՅՆ ԴԱՐԱՐԱՆԻ ՀԱՆԿՉԻ ՄԱՐՄԻՆ
ԳԵ/ՈՐԳԵԱՅ ԱՎԳԵՐԻՑՈՒ ԱՐԵԱՆՑ.
Ի ՏՐՀԱՆ/ԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի 1840 ԳԵԿՍՅ. 11:

Լուսանկ. 224

735. Տապանաբար, վրան՝ 3 տող.

ԱՅՍԷ ՏԱՊԱՆ Ի ԴԱՐԱՆԻ ԿԱՐԱՆԵԱՆՑԻ ՈՐԴԻ ՊԵՏԻՆ ԱՐԵԱՆՑ ՈՒՄԼԹ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ Ի ԴԱՐԱՆԻ ԿԱՐԱՆԵԱՆՑԻ ԵՍԱՅԻ ՈՐԳԻ ՊԱՇԾԻ/ ԱՐԻՆ ԹԻՒՅՆ ՌԵՄԼԹ
(1790):

Լուսանկ. 225

736. Տապանաճառ, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ + ԱՐՁԻՄԱՆԻ
ՌՈՒՄԼԻ

ԱՅՍ Է Տ[Ա.]ՊԱՆ ԱՐՁԻՄԱՆԻ / Թ[ՎԻՆ] ՌՄԼԲ (1783):

Լուսանկ. 226

737. Տապանաճառ, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ
ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ + ԱՄՈՒՍՆՈՅՆ + ԵՂԻՍԱԲ
ԵՌԻՆ Ի ՏԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի 1832:

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ / ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ + ԱՄՈՒՍՆՈՅՆ +
ԵՂԻՍԱԲ / ԵԹԵՆ. Ի ՏՐ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի 1832:

738. Տապանաճառ, վրան՝ 3 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ + ԴԱՐԲԱՆԵՑԻ ԴՈՂՈՍ ՍՏԵՓԱՆԻԱՆ
ՌՈՓՉԵԼՆԵՅ + Ի ՏԵՐ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի 1838 ԱՄԻ:

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ + ԴԱՐԲԱՆԵՑԻ ԴՈՂՈՍ
ՍՏԵՓԱՆԻԱՆ / ՌՈՓՉԵԼՆԵՅ + Ի ՏԵՐ
ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՅ Ի 1838 ԱՄԻ:

Լուսանկ. 227

739. Տապանաճառ, վրան՝ 1 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ԴՈՂՈՍ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ ԿՈՂԱԿԻՑ ԱՐՈՒՆ
ՈՐ ՀԱՆԳԵԱՒ Ի 1825 ԱՄԻ:

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԴՈՂՈՍ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ
ԿՈՂԱԿԻՑ ՄԱՐՈՒՆ, ՈՐ ՀԱՆԳԵԱՒ Ի 1825
ԱՄԻ:

740 Տապանաճառ, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ՀԱԿՈՐԻ ԿՈՂԱ
ԿԻՑ ԱՐՔԻՇԻՆ ԲՆ ՌՄՆ

ԱՅՍ Է Տ[Ա.]ՊԱՆ ՀԱԿՈՐԻ ԿՈՂԱ / ԿԻՑ ՄԱՐՔԱՐՏԻՆ. Թ[ՎԻՆ] ՌՄՆ
(1791):

741. Տապանաճառ, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ՀԱԿՈՐԻ ԳՐԻԿՈՐ
ԵՐԵՅ ՓՈՒՆՅԱԿՈՐ ԲՆ ՌՄՆ

ԱՅՍ Է Տ[Ա.]ՊԱՆ ՇԱՄԱԽՅԻ ԳՐԻԿՈՐ / ԵՐԵՅ ՓՈՒՆ. ՅԱԿՈՐ.
Թ[ՎԻՆ] ՌՄՆ (1791):

742. Տապանաճառ, վրան՝ 1 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ՀԵՐԵՅԻ ԳՐԻԿՈՐԻ ԿՈՂԱԿԻՑ ՀՆԱՋԱՆԴԻՆ ՌՈՒՆ ՌՄԼ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՇԱՄԱԽՅԻ ԳՐԻԿՈՐԻ ԿՈՂԱԿԻՑ ՀՆԱՋԱՆԴԻՆ. ԹՈՒՒՆ ՌՄԼ (1781):

743. Տապանաճառ, վրան՝ 1 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ԴԵՏՐՈՍԻ ՈՐԴԻ ՌԱԲԱՂԵԼ ԱՐԹԱՆ ՌՄՆ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՐԴԻ ՌԱԲԱՂԵԼ ԱՐԹԱՆ. Թ[ՎԻՆ] ՌՄՆ (1771):

744. Տապանաճառ, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍ ՏՊԱՆ ԴԱՐԱՂԱՇ ԴԱՊԻ
ԿՈՂԱԿԻՑ ՀԱՄԱՄԱՆ ԲՆ ՌՄԼ

ԱՅՍ Տ[Ա.]Պ[Ա.]Ն ԴԱՐԱՂԱՇ ԴԱՊԻ / ԿՈՂԱԿԻՑ ՇԱՄԱՄԻՆ.
Թ[ՎԻՆ] ՌՄԼ (1785):

Լուսանկ. 228

745. Տապանաճառ, վրան՝ 3 տող.

ԱՅՍԷ ՏՊԱՆ ԲԱՆԱԽԱՆԵՑԻ ՈՂՈՐՄԱՇ ՀՈԳԻ ՀԱՄԱՐՁՈՒՄ ՎԱՐԴԱ / ՊԵՏԻՆ.
ԹԻՎՆ ՌՐՃԱ ԸՐԵԼ ԻՃ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԲԱՆԱԽԱՆԵՑԻ ՈՂՈՐՄԱՇ
ՀՈԳԻ ՀԱՄԱՐՁՈՒՄ ՎԱՐԴԱ / ՊԵՏԻՆ.
ԹԻՎՆ ՌՐՃԱ (1752), ԱՊՐԵԼ ԻՅ (25):

Լուսանկ. 229

746. Տապաճափար, վրան՝ 1 առդ.

ԱՅՍԷ ՏԱՊԱՆ ԴԱՐԲԱՆԴԵՑԻ ԿԱԴԱՑԻԴԻ ՈՐԹԻ ՀԱՆԿԱԴՑԵԱԼ ԵՂԱՅ. 1795.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԴԱՐԲԱՆԴԵՑԻ ԿԱԴԱՑԻԴԻ ՈՐԹԻ ՀԱՆԿԱԴՑԵԱԼ ԵՂԱՅ. 1795: —

747. Տապաճափար, վրան՝ 1 առդ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՀԱՄԱԽԵՑԻ ՊԱՐԻՐԻ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ԿՈՂԱԿԻՑ ՎԱՌՎԱՌԷԻՆ Թ ՌՄ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՇԱՄԱԽԵՑԻ ՊԱՐԻՐԻ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ԿՈՂԱԿԻՑ ՎԱՌՎԱՌԷԻՆ. ԹՎԻՆ] ՌՄ (1751):

748. Տապաճափար, շրջված, նախկին աեղն անհայտ, վրան՝ 3 առդ.

ԱՅԱ ԵՂԱ ԲԻԹԼԻՋԵՑԻ ՎԱՐ
ՋԱԳՈՒԷ ՅՈՒԱԷՍԻՆ ՂԱ
ՃՂԵ

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԲԻԹԼԻՋԵՑԻ ՎԱՐ/ՋԱՆԳՈՒԷ ՅՈՒԱԷՍԻՆ. ԹՎԻՆ] Ռ/ՃՂԵ (1746):

749. Տապաճափար, կիսով չափ հողածածկ, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԱՐԹՈՒՆԻ ԿՈՂ
ԱԿԻՑ ՀԵՐԻՔԵԱՋ. Թ-ՌՄԻ:

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԱՐԹՈՒՆԻ ԿՈՂ/ԱԿԻՑ ՀԵՐԻՔԵԱՋԻ. ԹՎԻՆ] ՌՄԻ (1771):

750. Տապաճափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԴԱՐԲԱՆԴԵՑԻ
ՄԿՐՏՈՒՄ ՊԱՊԱԵԱՆԻՆ. 1826.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԴԱՐԲԱՆԴԵՑԻ / ՄԿՐՏՈՒՄ ՊԱՊԱԵԱՆԻՆ. 1826:

751. Տապաճափար, վրան՝ 3 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ / ԴԱՐԲԱՆԴԱՐՆԱԿ ԼՈՒՍԱՀՈԳԻ ԲՐԱԲԻՈՆ ՄԻՔԱԵԼԵԱՆՑԻ.
ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1869 ԱՄԻ, 15/ ՕԳՈՍՏՈՍԻ:

752. Տապաճափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ ԴԱՐԲԱՆԴԱՐՆԱԿ ԱՐԳԱՐ ՎԱՐԴԱՋԱՐԵԱՆ / ՄԻՔԱԵԼԵԱՆՑԻ.
ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1889, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ]:

753. Տապաճափար, վրան՝ 3 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ / ԴԱՐԲԱՆԴԱՐՆԱԿ ԼՈՒՍԱՀՈԳԻ ՎԱՌՎԱՌԷՆ ՎԱՐԴԱՋԱՐԵԱՆ
ՃԱՆԻԿԵԱՆՑԻ. / ՎԱԽՃ. 1897 ԱՄԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ] 48 ԱՄՕՔ ՀԱՍԱԿԻ:

754. Տապաճափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՏԱՐԲԱՆԴՈՒ ԲՆԱԿԻՉ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ / ՄԻՔԱԵԼ ԳԱՐԲԻԷԼԵԱՆ ՄԻՔԱԵԼՈՎ,
ՈՐ Է ՄԱՀ. 1851 ՄԱՐՏԻ 5-ԻՆ:

755. Տապաճափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԼՈՒՍԱՀՈԳԻ ԴԱՐԲԱՆԴԱՐՆԱԿ ՍԱՆԴՈՒԽՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԴԻԼԵԱՋԱՐԵԱՆՑ.
ՎԱԽ/ՃԱՆԵՑԱԻ 1866 ԱՄԻ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ]:

756. Տապաճափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻՆ ՋԱԽԱԿՈՒՆՔ ՇԱՄԱԽԵՑԻ ԴՊԻՐ ԲԱՂՏԱՍԱՐ/ԱՅ ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆՑ ՄԱՐԿՈՍՆ
ԵԻ ՀՈՒՓՈՒՄԷՆ. ՄԱՐԿՈՍՆ ԾՆԱԻ Ի 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ] 1873 ԱՄԻ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 9
ԱՊՐԻԼԻ] 1878 ԱՄԻ:

757. Տապաճափար, վրան՝ ըննասանդածական հանդավորմամբ 7 առդ.

ՀԵՌԱՑԱՐ ԱՅԴ ԱՇԽԱՐՀԻՑ, ԹՈՂԱՐ 6 ԿԵՆԴԱՆԻ ՋԱԽԱԿԱՑԴ,
ԱՂԻ ԱՐՏԱՍՈՒՆՔՈՎ ԱՌԱՐ ԳԻՐԿԴ ՄԱՀՈՎՆ ՆԵՋԱԾ 6 ՋԱԽԱԿԱՑԴ,
ՈՏՆԱՏԱԿ ԾՆՈՂԱՑԴ ՀԱՆԳՍՏԱՆԱԼՈՎ ԱՅԳ ԴԱՌՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ.
ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՋԱՐ ԱՆԳԱՄ ԱՐԱՐՉԻՆ ՓԱՌՔ ՏԱԼՈՎ,

ԱՄՈՒՍԻՆ ԶԱՀԸՆԿԱԼ ԲԱՂԴԱՍԱՐ ԲԱՂԳԱՍԱՐԵԱՆՑ:

758. Տալանաբար, վրան՝ 2 առդ.

30/4/94/10/11 7494/55-7494/64/31-4/4/94 1867

ՂԱԶԱՐԵԱՆՑԻ. ՎԱԽՃ. 1867:

Ապա՝ վրացերեն:

759 Տապանգափար, վրան՝ 4 առղ.

ՎԱ/ԽՃԱՆՆՑԱԻ Ի 60 ԱՄԵԱՅ ՀԱՍԱԿԻ 3 ՓԵՏՐՎ/ԱՐԻ 1882 ԱՄԻ Ի ԴԱՐԲԱՆԴ:

ՀՈՒՍԱՆԻՔ. 230

760. Տապանաբար, վրան՝ 2 առղ.

ԻՆ ՄԱՅԻՍԻ 1888 Թ. 40 ՏԱՐԵԿԱՆ:

761. Տապալանաբար, 2 առդ արձանադրուլթյամբ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՏՐԱՍՍ. ԴԻԻՂԻ ԲՆԱԿԻԶ ԱՇՕՏ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ԹԱՐՋԻՄԱՆԵԱՆՑ:

762. Տապանաբար, վրան մականդրված է.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՏՐԱՍԵՑԻ ԹՈՎԱՆԷՍ ՂԱՍԱԲԵԱՆՑ, ՈՐ ՍՊԱՆԱԻ 1868 ԱՄԻ ԹՈՒՆԻՍԻ 17:

763. Տապալանաբար, 1 տող արձանագրությամբ.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՇԱՄԱԽԵՑԻ ՅՈՍԵՓ ԹՈՒՐՈՒՋԵԱՆ. ՎԱԽՃ. 1857 ԱՄԻ:

764. Տապալանաբար, վրան՝ 2 առդ.

ՀԱՌՈՒՆԻՍԻՏԻՏ՝ 2:

765. Տապանափար, վրան՝ 2 առդ.

ԱՄԻ 3 ԱՊՐԻԼԻ, Ի ԴԱՐԲԱՆԴ:

766. Տապանափար, սպիտակ մարմարից՝, երկաստիճան պառավանդանով, վրան՝ 5 առոյ.

ԱՊՐԻԼԻ ՏԵՂԱՓՈԽԵՑԱԻ Ի ԴԱՐԲԱՆԴ:

ՆՈՒՅՆ ՌՈԼԱԵՐԵՆ:

767. Տապանաճար, վրան՝ 4 քառեակ.

P. 7.

Ծանոթ. Վերջին հապավումը, թերևս, բանաստեղծության հեղինակի անուն-ազգանվան գլխատառերն են:

768. Տապանգաբար, վրան՝ 2 տող.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՕՐԻՈՐԴԻ ԱՆԹԱՌԱՄ ՅԱԿՈԲԱՆ ԹԱՍԱԼԵԱՆՑԻ./ ԾՆ. 1886 թ., ՎԱԽՃ. 1904 թ. ՅՈՒԼԻՍԻ 24-Ի ԴԵՐԲԵՆԴ:

ՕՐԲԵԼՅԱՆՆԵՐԻ ՏԱՊԱՆԱԾԱՐ

769 Տապանգաբար, փոքր-ինչ շրջված, վրան՝ 3 տող ռուսերեն.

ДАВИДЪ БЕКЪ И СЕСТРА
ТАМАРА ОРБЕЛОВЫ
1867 1897

ДАВИДЪ БЕКЪ И СЕСТРА/ ТАМАРА
ОРБЕЛОВЫ/ 1867/1897.

Լուսանկ. 231

770. Տապանգաբար, եռաստիճան պատվանդանով, վրան՝ 3 տող.

ՄՈՎՍԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ ՕՐԲԵԼՅԱՆ
1842 - 1892

ՄՈՎՍԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ ՕՐԲԵԼՅԱՆ/ 1842-
1892/ ՍԻՒՆԵԱՑ ՂԱՓԱՆՈՒ ՎԱԶԱԿԱԳ ԳԻՒՂԱՑԻ:

ՍԻՆԵԱՑ ՂԱՓԱՆՈՒ ՎԱԶԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՑԻ

Լուսանկ. 232

771. Տապանգաբար, նույնակերպ.

ՊՕՂՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ
ՕՐԲԵԼՅԱՆ ՍԻՆԵԱՑ ՂԱՓԱՆՈՒ
ՎԱԶԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՑԻ 1849-1892

ՊՕՂՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ/ ՕՐԲԵԼՅԱՆՑ, ՍԻՒՆԵԱՑ ՂԱՓԱՆՈՒ/
ՎԱԶԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՑԻ. 1849-1892:

Լուսանկ. 233

772. Տապանգաբար (1մ×40 սմ), վրան՝ խաչ, կողերին.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՆԿԱՆ ԼԵՒՈՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ՕՐԲԵԼՅԱՆ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1891թ. +

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՆԿԱՆ/ ԼԵՒՈՆ
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ/ ՕՐԲԵԼՅԱՆՑ.
ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1891 թ[վին].

Լուսանկ. 234

Մյուս կողմին՝

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՆԿԱՆ ՌՈՒԲԵՆ ՕՐԲԵԼՅԱՆ
ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1891թ. +

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ՄԱՆԿԱՆ ՌՈՒԲԵՆ
ՕՐԲԵԼՅԱՆՑ./ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ 1891 թ.

773. Տապանգաբար, երկաստիճան պատվանդանով. Մի կողմին՝ 5 տող.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ԴԱԼԱԼԵԱՑ ՅԱԿՈԲԱՆ ՈՐ Է/
ԿՈՂԱԿԻՑ ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ
ՕՐ/ԲԵԼՅԱՆՑԻ, ՈՐ ՎԱԽՃԱՆՈՒԵՑ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ/
1892 ԱՄԻ 19 ԱՄՍՑ ՀԱՍԱԿԻ ԻԻՐ ՀԱՐՍՆՈՒԹԵԱՆ/
ԵՐԼՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒՄ. ԾՆՈՒԱԾ ԷՐ ՇՈՒՇԻ
ՔԱՂԱՔՈՒՄ 1861 թ.:

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ԴԱԼԱԼԵԱՑ ՅԱԿՈԲԱՆ, ՈՐ Է/
ԿՈՂԱԿԻՑ ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ
ՕՐ/ԲԵԼՅԱՆՑԻ, ՈՐ ՎԱԽՃԱՆՈՒԵՑ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ/
1892 ԱՄԻ 19 ԱՄՍՑ ՀԱՍԱԿԻ ԻԻՐ ՀԱՐՍՆՈՒԹԵԱՆ/
ԵՐԼՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒՄ. ԾՆՈՒԱԾ ԷՐ ՇՈՒՇԻ
ՔԱՂԱՔՈՒՄ 1861 թ.: